

* منظومه‌های فقهی

- الفیه فی أصول الفقه**

نگارنده در این کتاب برای فراگیری بهتر و سریع‌تر، علم اصول را در ۱۰۰۰ بیت به نظم کشیده اند که در نوع خود کم نظیر است.

- رساله مائة و عشر (فقهی، اصولی)**

وی در یک اثر علمی و هنری، یکصد و ده اصل و قاعده مهم اصولی و فقهی که بیشتر جنبه کاربردی دارد را به صورت منظوم در ۱۶ صفحه جیبی گردآوری نموده است.

- الخمسون برهانا علی عدم الحجیته الذاتیه للیقین(اصول فقه)**

بحث قطع و یقین از مسائل اصول فقه معركة الآراء است. واصف ۵۰ دلیل و برهان برای اثبات عدم حجیت ذاتی قطع و یقین آورده و آن را در ۴۸ صفحه به زبان عربی به نظم کشیده است.

- اصول فقه(منظوم)**

مؤلف، تمام مطالب کلی اصول فقه را در ۱۱۵ بیت فارسی، خلاصه کرده که برای طالبان آن علم بسیار مفید و جامع است.

- شبه الأشباه الفقهیه**

در این اثر فقهی حرمت ازدواج با محارم بر اساس آیه ۴۴ سوره نسا همراه با موضوعات فرعی آن را به شکل جالبی به زبان عربی در ۱۵۰ بیت در ۲۴ صفحه به نظم در آورده است که بارها چاپ شده است.

۵ موضوعات حرمت ازدواج با محارم را در ۳۸ بیت؛

۵ حرمت زنان نواصب، محجوس، مشرک، یهودی، درحال حیض و... در ۸ بیت،

۵ مهر در ۹ موضع بر مردان واجب نیست در ۱۰ بیت،

۵ وجوب مهرالمثل بر ۸ گروه در ۵ بیت،

۵ منع ازدواج دائمی با ۲۱ گروه زن به اسبابا مثل مطلقه الثالثة... در ۱۲ بیت،

۵ عدم قبولی شهادت زن در ۱۸ مورد در ۷ بیت،

۵ قبولی شهادت زن در ۳ بیت،

۵ برشمردن برخی از سنت‌های زنان مثل غسل‌ها، عبادات و... ۳۵ بیت و...

- ارجوزة الفقه**

واصف کلیات مباحث تمام کتب فقهی مانند صلات، حج، کفارات و نذر، قضا و شهادت، جعاله، وقف، عطیه، متاجر و بیع، خمس، زکات، صوم، اعتکاف، ضمان و کفاله، قرض، مساقات، رهن، نکاح، رضاع، طلاق، شفعه، وصیت، امر به معروف، سبّ، اقرار، جعاله، طهار، عتق، غیبت محرّمه، قرأت و تجوید در صلا، فضل و شکر، کتاب البکاء و الغراء و شکیات را در ۱۶۴ بیت در کتابی به نام ارجوزة لفقه در ۱۵ صفحه به عربی به نظم کشیده است که در نوع خود شاهکار به شمار می‌آید.

- بیع منظوم**

اهل فن و تخصص می‌دانند که مبحث بیع و معاملات دارای احکام گسترده و ریزه‌کاری‌های فراوان است که فهمیدن نیاز به تمرین مستمر و پشت کار خاص دارد. منظوم کردن این موضوع فقهی همراه با انشعابات آن دلیل بر تسلط کامل مؤلف و هنر خلاقانه وی می‌باشد.

- الاراجیز الفقهیه**

وی برخی از موضوعات مختلف فقهی از جمله غسل‌های واجبه، مطهرات، صدقات واجب، طواف، زیارت، کفارات، مهرالمثل، بیع سلف، عتق، دیه و برخی از فروعات فقهی را به صورت منظوم در آورده است.

- جزوه هماهنگی هیات علمی(فقه، اصول فقه، اعتقادی، تاریخ، مدایح)**

این جزوه پر محتوا به دو موضوع اختصاص دارد و در ۳۲ صفحه به نظم فارسی کشیده است.

۱.اثبات ولایت امام معصوم ﷺ و در ادامه اثبات ولایت فقیه جامع شرایط از منظر آیات و روایات

۲.موضوع منقبت چهارده معصوم ﷺ و منزلت حضرت عباس ﷺ و حضرت معصومه ﷺ و دوازده تن از مراجع تقلید وقت و مباحثی از اصول فقه مانند: اوامر، نواهی، انسداد، عام و خاص، مطلق و مقید، قطع و ظن، برائت، تخیر، احتیاط، لاضرر، تعادل، ترجیح، اجتهاد و تقلید و....

- ارجوزة احکام الحقوق والاراضی**

آقای واصف موضوع احکام و حقوق زمین در فقه اسلامی و نیز موضوع ملکیت و بیع و شرایط تملیک، زمین موات، شرایط تحقق حق، فرق بین ملک و حق و تشریح فرق بین حق و حکم... بر اساس تفسیر آیه انفال در ۱۶ صفحه به عربی منظوم کرده است.

- ارجوزة الخيارات**

کتاب ارجوزة الخيارات، یکی دیگر از آثار منظوم است که نگارنده درس خارج اصول آیت الله میرزا هاشم آملی را در هزار بیت عربی به نظم در آورده اند.

- ارجوزة فی درایة الحديث**

علم درایت شامل شناخت روایات، از حیث سند، متن، چگونگی نقل و آداب حدیث می‌شود. وی در این ارجوزة، تعریف درایه و موضوع آن، فرق بین متن و اسناد، معنی صدق و کذب، خبر واحد و اقسام خبر، موثق، ضعیف، مسند، مشهور، غریب مطلق، غریب شاذ، مسلسل، عالی، مقبول، مرسل، مقطوع، مضطرب، مذلّس، معلل، و ده‌ها موضوع را به شکل هنرمندانه و شایستگی در فصول مختلف به زبان عربی به نظم کشیده است.

- حدیقه الرموز(عربی)(علم انساب)**

واصف اصطلاحات و رموز خاص علمی کتب علم انساب مانند عبیدلی(متوفی ۲۷۷ ق) ابوالحسن العمری و ابن عنبه و... استخراج و آن را به شیوه خاصی دسته‌بندی و جهت سهولت طالبان آن علم در ۱۶ صفحه وزیری به عربی به نظم کشیده است و به آیت‌الله‌العظمی مرعشی نجفی^{ره} تقدیم نموده است.

* منظومه‌های کلامی و اعتقادی

- الاربعون برهاناً علی ابطال التسلسل باقسامه الاربعة او الستة علی سبیل منع الخلو**

آیت الله واصف با طبع روان و تسلط و احاطه کامل بر موضوع چهل برهان و دلیل بر ابطال تسلسل اقامه کرده و همراه با اقسام شش‌گانه آن را به عربی منظوم کرده است:

برهان تطبیق، برهان ماده، برهان قوه، برهان تسرمد، برهان تشکّل، برهان تغییر، برهان تکتم، برهان الطی، برهان الدفع، برهان البحر، برهان القسر، برهان محّد الجهات، برهان التوفیر، برهان الاقلاب، برهان الاشراق... همراه با شش مقدمه منظوم که حاوی سخنان چند شخصیت مانند علامه مجلسی، علامه دوانی، میرزای نائینی و... از جمله موضوعات کتاب است.

- سی برهان منظوم در فلسفه و کلام**

مؤلف سسی برهان از فلسفه و کلام مانند: برهان شهرت، برهان توازن، برهان جمع، برهان الصدر، برهان عدم الامر و... را تحت عنوان «الثلاثون برهانا علی اثبات وقوع التّغییر والتّبدیل فیما بایدینا فی التّنزیل» به صورت منظوم تشریح نموده است.

- رساله فی اثبات وجود العنقاء(اعتقادی)**

این رساله فلسفی، کلامی و ادبی که دارای محتوای عمیق است که در نوع خود کم‌نظیر می‌باشد و در ۲۴ صفحه به عربی منظوم چاپ شده است.

- فی حول الانسان الكامل**

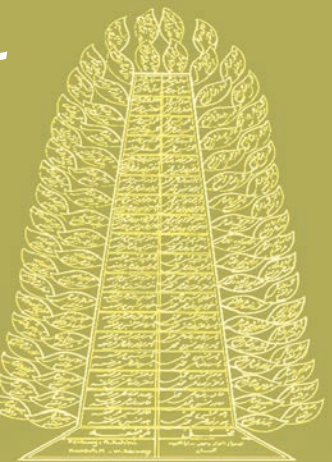
شناخت انسان به‌عنوان اشرف مخلوقات الهی از دیرپاز مورد توجه و تعمق دانشمندان اسلامی و غیراسلامی بوده است. که حقیقت انسان چیست؟ هدف نهایی از خلقت چه بوده است؟ به چه کسانی انسان اطلاق می‌شود؟ انسان کامل کیست؟ فرق انسان کامل و انسان ناقص در چیست؟ وی و مجموع این مباحث را در ۴۴ بیت عربی به نظم کشیده است.

- تنبيه الغافلین(اعتقادی)**

آیت‌الله واصف در زمان اقامت در فرانکفورت آلمان سلسله مباحث اعتقادی را در جلسات خود برای مخاطبان مطرح می‌کردند. وی خلاصه آن مباحث را به‌صورت فشرده پیرامون موضوعاتی چون راه‌های بیداری انسان از غفلت، یاد خدا کردن، یاد قیامت، حساب و عقاب الهی، دوری از منهیات، شهوات، رذائل اخلاقی، اشتغالات واهی، فراموشی مرگ و... جهت تسهیل مخاطبان و با قلمی شیوا در ۴۲ بیت به نظم کشیده که این کتاب در فرانکفورت آلمان چاپ و آن را در اختیار علاقه‌مندان قرار دادند.

- شواهد العقائد(اعتقادی)**

مؤلف عقاید پنج‌گانه اعتقادی (توحید، عدل الهی، نبوت، امامت،

آثار علمی در قالب درختواره

- درختواره موثق الرجال**

علم به احوال راویان حدیث از لحاظ وثاقت و... از دانش‌های ضروری برای فقیه جهت استنباط احکام فقهی است. در سلسله اسناد روایات اسامی ده‌ها راوی هم‌نام وجود دارد که تشخیص و تمیز احوال آنان از لحاظ نّقه بودن یا نبودن و... کار دشواری است. آیت‌الله واصف ^{رحمته‌الله} از آنجایی که تسلط کامل بر علم رجال داشت. اسامی راویان موثق را از سایر راویان ضعیف، مرسل و ... جدا کرده است. و به شکل هنرمندانه‌ای به صورت مشجر(درخت) ترسیم و تدوین نموده و در ۳۲ صفحه چاپ کرده است.

البته وی علم رجال را جداگانه به عربی به نظم کشیده است.

- درختواره حج**

وی احکام حج را بر اساس مذاهب چهارگانه اهل سنت به

* دیگر آثار آیت‌الله واصف

- هفتاد برهان بر عدم وقوع تحریف در قرآن**

مؤلف در این اثر علمی هفتاد دلیل و برهان برای اثبات عدم تحریف قرآن کریم در رد گفتار قائلین تحریف آورده است. و آن را در جزوه‌ای کوتاه در ۱۹ صفحه به عربی منظوم کرده است. مثلاً در برهان ۶۹ می‌گوید:

قد یفقد الوشوق فی آیاته لو قبل بالتحریف عند ذاته
فانه لو كان کالمنحوصرة بترک بالکل بلاضرورة

در پایان این ارجوزه سوره مبارکه واقعه در ۸۴ بیت به زبان عربی به نظم کشیده است.

- البّوة الصغیرة فی الشیمی(علم شیمی)**

وی علم شیمی را در ۱۶صفحه به عربی به نظم کشیده است. در این کتاب موضوعات اساسی علم شیمی و اقسام و اجسام فلزات و شبه فلزات و خواص آن و سایر ترکیبات شیمیایی مانند اکسیژن، آب، بنزین، ذغال، اسید کرینیک، اسید دوکاربن، ایدرزژن پرتوکاربونه، سولفور دو کاربن، اسید بوریک، سیلیسیوم، سیلیس، پتاسیم، بلور، برنز، طلا، نقره، قلع، روی، آلومینیم، آهن، فولاد، مس، پلاتین و سایر اقسام و مواد آن به صورت منظوم آمده است.

- فی تحقیق الفرق بین السیاست و النبوه**

رساله‌ای است در تلفیق سیاست و دیانت. وی با طرح این موضوع، تشکیل حکومت و زمامداری پیامبر و ائمه معصومین را نشانه عدم جدایی بین دین و سیاست دانسته و پیرامون آن موضوع به تحقیق پرداخته و به شکل منظوم عربی تدوین نموده است.

- درباره امام زمان ^{علیه السلام}**

واصف کتابی را پیرامون زندگانی امام زمان ^{علیه السلام} در یکصد و شصت صفحه به صورت منظوم فارسی و عربی در قالب هنری و ابتکاری به‌صورت اشعار بی‌نقطه، بی‌الف و لب‌نچسب(یعنی در خواندن ابیات، دو لب به هم نمی‌چسبد) تدوین کرده است. به‌عنوان نمونه

بیتى از ابیات بدون نقطه:

آمد امام العصر ما، اصل الحکام

هم اعلم و هم اعدل، او دارد ملاحم

- المثوبه والظلم**

مؤلف تمام کلمات وواژه‌های ظلم و مشتقات آن را از قرآن کریم جمع‌آوری کرده و ارتباط آن با انسان را مورد بررسی قرار داده و مجموعه آن را به نظم کشیده است.

ثم یقول الواصف الجیلانی آهانا لمن ظلمنا النفسانی
واها لظلم النفس حق ربی من ظلمه فی جانب المرئی

- الفلک المتفائل**

اثری هنری همراه با توضیح شبیه آن را شیخ بهایی به صورت نثر و در قالب مستطیل تصنیف کرده‌اند، ولی آیت الله واصف آن را به صورت منظوم و مدور ارائه نموده است که در نوع خود کم نظیر است.

- بیت الأحزان عاشقان**

- تاریخ ائمه ^{علیهم السلام}**

- الاستحقاق والفضل**

- دیوان طب**

- الحب و ما ادراک ما الحب**

- ارجوزة القيامة(در اثبات معاد جسمانی)**

- اسرار الشهادة**

- منظومه‌هایی در بیان شهادت و مقام شهداء**

- منظومه کاپیتولاسیون (سیاسی)**

نموده است. معظّم‌له بعد از رویت این صفحه شجری می‌نویسد: فرزند عزیزم شجره ارث را ملاحظه کردم الحق شایسته تقدیر فوق‌العاده است و جای شکر الهی است که از حوزه مقدسه قم چنین ابتکارآئی دیده می‌شود خداوند سرکار را مویّد فرماید انشاءالله برای کتاب رضاع هم، چنین ابتکاری بفرمایید.

- درختواره رضاع**

آیت‌الله واصف به درخواست آیت‌الله العظمی مرعشی به تدوین کتاب الرضاع که یکی از کتب مهم فقهی است را به صورت مشجر کرد و تمام احکام اصلی و فرعی آن را به روشنی ترسیم نموده است.

- درختواره نحو:**

- درختواره صرف.**

- درختواره شجره طوبی(فضایل امام حسین ^{علیه السلام})**

